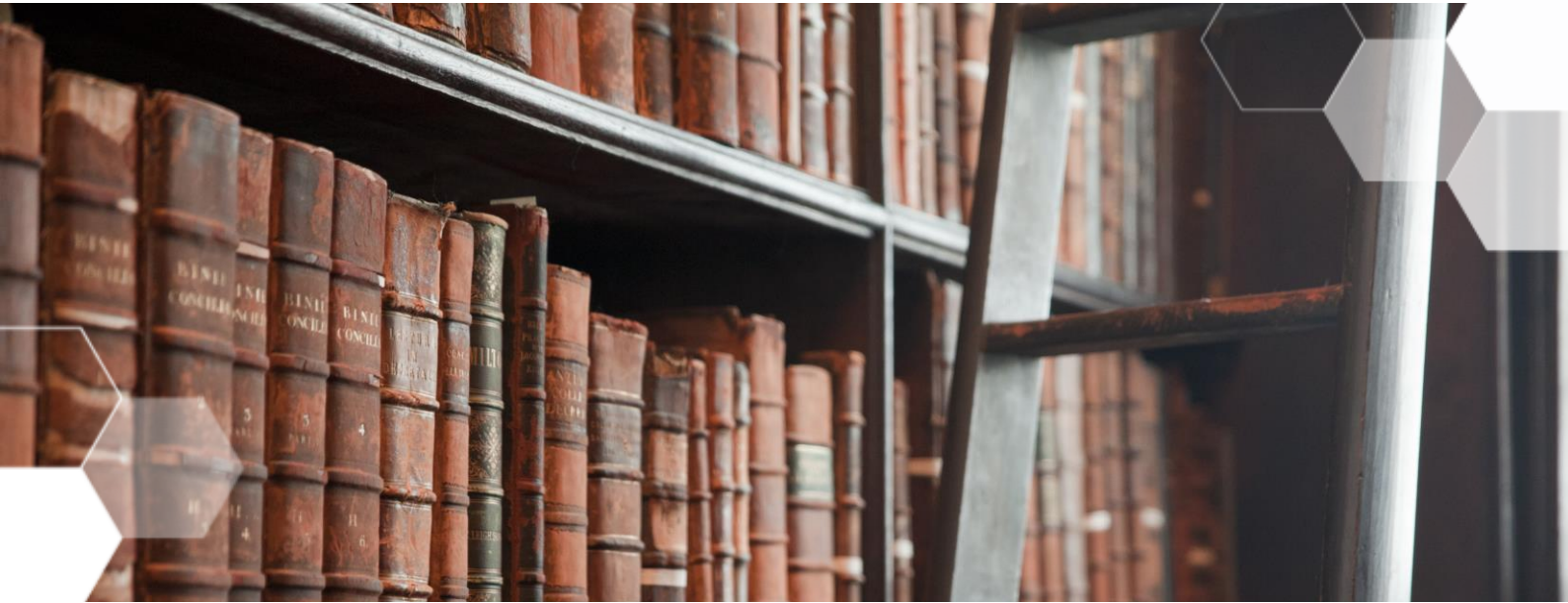

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Evaluatie samenwerking RHC's

Eindrapport

Panteia, Roxanne de Vreede en Natasha Stroeker
Zoetermeer, 6 november 2015

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Panteia. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of Panteia. Panteia does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	5
1 Inleiding	8
1.1 Achtergrond	8
1.2 Onderzoeksvragen	9
1.3 Aanpak	9
1.4 Respons	10
2 Uitkomsten enquête	12
2.1 Algemeen	12
2.2 Betrokkenheid RHC	13
2.3 Samenwerking, beleid en bestuur	16
2.4 Collectie	20
2.5 e-Overheid, (duurzame) digitalisering archieven	23
2.6 Middelen	25
2.7 Overall	26
Bijlage 1 Leden begeleidingscommissie en focusgroep	29

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Inleiding, achtergrond en aanpak

De huidige samenwerking tussen provincies en RHC's vloeit voort uit het Bestuursakkoord 2011-2015 tussen het Rijk, IPO en VNG. In het Bestuursakkoord is o.a. afgesproken dat er een evaluatie plaatsvindt. In deze evaluatie zijn de effecten van de samenwerking van de RHC's geëvalueerd. De evaluatie van de samenwerking richt zich op afspraken over de financiering, vergroting van de efficiency en versterking van publieksactiviteiten en digitalisering. Het punt van de vergroting van het aantal deelnemende gemeenten is niet aan bod gekomen.

In dit onderzoek, dat in opdracht van het ministerie van OCW, VNG en IPO is uitgevoerd, staan 6 onderzoeksvragen centraal, die als lijn gevolgd worden in de volgende paragraaf over de conclusies. De evaluatie heeft plaatsgevonden door een internetenquête te houden (28 juli – 7 september 2015) onder directeuren en bestuurders van de RHC's, bestuurders en ambtenaren van provincies en gemeenten, provincie- en rijksarchivarissen. In totaal hebben 93 van de 166 respondenten gereageerd, dat zorgt voor een respons van 56%. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen op basis van dit onderzoek zijn in de volgende twee paragrafen weergegeven.

Conclusies

De belangrijkste conclusies op hoofdlijnen zijn:

- Over de hele linie zijn de uitkomsten positief en bovendien herkenbaar. Sommige dingen die in minder positieve zin worden opgemerkt zijn herkenbaar en hier wordt in de meeste gevallen door de RHC's al aan gewerkt.
- Het overall rapportcijfer omtrent de samenwerking met / binnen de RHC's is goed, namelijk 7,4. Naar RHC wisselt dit van een 8,3 (Groningen) tot een 5,6 (Flevoland). Het beeld van de gemiddelde rapportcijfers is herkenbaar.
- De directeuren en bestuurders van het RHC (voorzitter en lid) scoren gemiddeld het hoogst op tevredenheid over de samenwerking in / met het RHC (respectievelijk 7,9 – 8,4 – 7,7). Het minst hoge rapportcijfer wordt gegeven door bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen vanuit de provincie (respectievelijk 6,7 en 7,0).

De tevredenheid over het RHC / NA is gebaseerd op 8 factoren:

1. de huidige samenwerking,
2. het aantal deelnemers,
3. gezamenlijke afspraken,
4. bereikte vooruitgang,
5. vooruitstrevende houding,
6. goed overleg en communicatie,
7. goede dienstverlening en
8. expertise.

Hieronder zijn de conclusies geformuleerd langs de lijn van de 6 onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de deelname aan RHC's zich ontwikkeld sinds het Bestuursakkoord? *Zie paragraaf 2.1 en 2.2*
 - Alle RHC's zijn DVO's aangegaan sinds 2012, veelal met provincies.

- Tevredenheid van bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen vanuit de provincie en gemeenten met DVO (76%) is groter dan met Gemeenschappelijke Regeling (GR) (65%). Van deze groep bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen vanuit de provincies en gemeenten met DVO, geven er 2 aan te willen toetreden tot de GR, 12 willen dit niet en 13 hebben het in overweging.
2. Hoe oordelen betrokkenen over de samenwerking, mogelijkheden voor aansturing en de mate waarin efficiencyvoordelen voorkomen? *Paragraaf 2.3*
- Ruim 60% van de totale groep ziet grote of beperkte efficiencyvoordelen bij deelname aan de GR of het aangaan van een DVO met het RHC. De groep directeuren / bestuurders ziet vaker voordelen dan de ambtelijke groep. Als nadeel worden o.a. de hoge kosten voor archiefbeheer en toegankelijkheid (met name bij een DVO) genoemd (kosten zijn de provincie opgelegd en niet gestoeld op de werkelijke omvang van het provinciaal archief). Voordelen zitten vooral in de positieve effecten van de schaalvergroting.
 - Voordelen van samenwerking worden met name gezien in het gebruik van de fysieke ruimte (papierdepot) en de kosten van het archiefbeheer. Maar ook: meer samenwerking en verbondenheid, bundeling van expertise, kennisdeling en –overdracht, grotere zichtbaarheid van cultuurhistorie en grotere gerichtheid naar buiten, betere beschikbaarheid voor het publiek en de aanwezigheid van het historisch bronmateriaal op één plaats.
 - De tevredenheid over de frequentie van het contact bij overdracht van archieven is goed, evenals de wijze en inhoud van de onderlinge communicatie.
 - Ambtelijk betrokkenen van provincie en gemeenten zijn meer tevreden over de informatievoorziening vanuit de directie dan vanuit het bestuur. De provinciearchivarissen zijn meer tevreden over de voorbereiding van overdracht van archiefbescheiden dan over de voorbereiding op de aansluiting op het e-Depot.
 - Bijna 40% van de totale groep is (zeer) tevreden over het aantal aangesloten partijen. Directie / bestuur van het RHC is hierover meer tevreden dan de groep ambtelijk.
3. Hoe oordelen betrokkenen over de toegankelijkheid van de collecties en de dienstverlening? *Paragraaf 2.4*
- De ambtelijke betrokkenen vanuit de provincie en gemeente en de rijks- en provinciearchivarissen zijn het meest tevreden over de communicatie over de collectie via de website, gevolgd door de tevredenheid over de jaarverslagen en –berichten en de social media. De tevredenheid over de fysieke toegankelijkheid van de collecties in het RHC is erg hoog (83%). Dit ligt iets lager voor de tevredenheid over de digitale toegankelijkheid. De tevredenheid over de publieksactiviteiten mag nog wel iets omhoog, de groep die hierover geen mening heeft is relatief groot. Verbetering op het vlak van educatie is gewenst.
4. Zijn er ambities geformuleerd over digitale ontwikkeling of publieksactiviteiten? *Paragraaf 2.4 en 2.5*
- 9 van de 10 directeuren RHC's hebben (beleids)afspraken gemaakt over de communicatie over en de toegankelijkheid van de collectie, voor 8 van de 10 geldt dat er afspraken zijn gemaakt over publieksactiviteiten / educatie.
5. Wordt er door RHC's aansluiting gezocht bij ontwikkelingen op het gebied van e-overheid? *Zie paragraaf 2.5*

- Door alle RHC's is aansluiting gezocht bij de ontwikkelingen op het gebied van e-Overheid, bijvoorbeeld als partner in het programma Digitale Taken Rijksarchieven of een pilot e-Depot. Ook zijn er door het grootste deel van de groep ambities op dit terrein gedefinieerd. Zoals uit het aansluitschema blijkt, variëren de ambities in de tijd voor de verschillende RHC's.
6. Welke mogelijkheden voor verbetering zien betrokkenen op de thema's waarop afspraken in het Bestuursakkoord zijn gemaakt (bijvoorbeeld samenwerking en verantwoordelijkheid van provincies, aansluitschema gemeenten, publieksactiviteiten en digitalisering)? *Zie hoofdstuk 2, specifiek paragraaf 2.6 middelen*
- Betrekken van meer partners; provincie toe laten treden tot de Gemeenschappelijke Regeling. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit vooral aan de provinciebestuurders is gevraagd en dat met deze vraag niet is ingegaan op de passage in het bestuursakkoord die betrekking heeft op het laten aansluiten van gemeenten c.q. het vergroten van het aantal deelnemende gemeenten.
 - Tevredenheid over publieksactiviteiten en educatie kan hoger.
 - Er is tevredenheid over de hele linie. Wel zijn er nog vragen en onduidelijkheden over de verhouding kosten / financiële bijdrage en wat men er voor terugkrijgt als gemeente/ provincie (transparantie kan (nog) beter). Dit geldt ook voor de besteding van middelen aan de ontwikkeling van een e-depot: welk deel van de bijdrage wordt hieraan besteed. Ook wordt opgemerkt dat men over deze zaken met het eigen RHC al in onderhandeling / gesprek is.

Aanbevelingen

- Behouden en uitbouwen van de sterke punten van samenwerking, dienstverlening en efficiency.
- Transparantie vergroten wat betreft bijdrage in geld en wat men ervoor terugkrijgt (welke diensten worden er voor het bedrag geleverd?). Probeer hierbij de kosten per provincie / RHC te relateren aan de feitelijke omvang van het archief, bijvoorbeeld door een benchmark.
- Voortgaand investeren in digitale beschikbaarheid van de collecties.
- Meer aandacht voor publieksactiviteiten en met name op het vlak van samenwerking op het gebied van educatie. Vergroot de zichtbaarheid van de provincie: laat als RHC zien dat je (de collectie van) de provincie in huis hebt.
- Tot slot, formuleer een visie voor de RHC's die toekomstgericht is en toekomstbestendig en die gebruikt kan worden om de huidige tevredenheid onder de betrokkenen te behouden en te verbeteren met gerichte acties op de belangrijke 8 factoren zoals genoemd onder de conclusies op pagina 5 (*zie verder paragraaf 2.7 en eerdere paragrafen*).

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In Nederland zijn in 11 provinciehoofdsteden Regionale Historische Centra (RHC's) aanwezig. De RHC's zijn ontstaan uit de samenwerking tussen de provinciale rijksarchiefinstellingen en gemeentelijke, dan wel waterschapsarchieven. In de provincie Zuid-Holland worden de overgebrachte rijks- en provinciale archieven beheerd door het Nationaal Archief. De RHC's zijn openbare lichamen op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Ieder RHC heeft een bestuur waarin de deelnemende overheden zijn vertegenwoordigd.

De huidige samenwerking en afspraken tussen provincies en RHC's vloeien voort uit de wetwijziging en de hiermee samenhangende bezuiniging van € 5 miljoen door het Rijk. Na de aangekondigde bezuinigingen zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in het Bestuursakkoord 2011-2015 tussen het Rijk, IPO en VNG over de samenwerking en de verantwoordelijkheid van provincies voor hun eigen overgedragen archieven. Als gevolg van een wijziging van de Archiefwet 1995 per 1-1-2013 zijn provincies zelf verantwoordelijk geworden voor het beheer en de toegankelijkheid van overgedragen provinciale archieven. In het Bestuursakkoord is overeengekomen dat de provincies structureel € 5 miljoen gaan bijdragen aan de RHC's en het Nationaal Archief voor het beheer van de overgedragen provinciale archieven. De rijksbijdrage aan de RHC's is met een zelfde bedrag gekort. De provincies hebben met het betreffende RHC c.q. het Nationaal Archief in een dienstverleningsovereenkomst specifieke beheerafspraken gemaakt.

In het Bestuursakkoord is verder aangegeven dat de VNG gemeenten zal attenderen op de mogelijkheden om toe te treden en op de voordelen die door schaalvergroting zijn te behalen op het gebied van de kwaliteit van het archiefbeheer en de bedrijfsvoering. Andere afspraken zijn dat:

- efficiencyvoordelen die bij de RHC's zouden kunnen optreden bij het archiefbeheer voor de provincies niet zouden worden gekort door het Rijk;
- huisvestingskosten worden teruggedrongen;
- er nadere afspraken over publieksactiviteiten en digitalisering worden gemaakt.

Samenvattend richt de samenwerking zich op afspraken over de financiering, vergroting van de efficiency, vergroting van het aantal deelnemende gemeenten en versterking van publieksactiviteiten en digitalisering. Al deze aspecten, behalve de vergroting van het aantal deelnemende gemeenten, komen in ruime mate aan bod in deze evaluatie.

Evaluatie

De betrokken partijen hebben in het Bestuursakkoord verder afgesproken dat na een periode van vier jaar een evaluatie plaatsvindt. In deze evaluatie zijn de effecten van de samenwerking per RHC geëvalueerd. De evaluatie richt zich uitsluitend op de afspraken uit het Bestuursakkoord en is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van OCW, VNG en IPO.

Voordat we in hoofdstuk 2 de uitkomsten presenteren gaan we in dit hoofdstuk nog verder in op de onderzoeksvragen, de aanpak van het onderzoek en de respons van het veldwerk.

1.2 Onderzoeksvragen

Voor de evaluatie naar de samenwerking in de RHC 's zijn onderstaande onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe heeft de deelname aan RHC's zich ontwikkeld sinds het Bestuursakkoord? *Zie paragraaf 2.1 en 2.2*
- Wordt er door RHC's aansluiting gezocht bij ontwikkelingen op het gebied van e-overheid? *Zie paragraaf 2.5*
- Zijn er ambities geformuleerd over digitale ontwikkeling of publieksactiviteiten? *Paragraaf 2.4 en 2.5*
- Hoe oordelen betrokkenen over de samenwerking, mogelijkheden voor aansturing en de mate van efficiencyvoordelen? *Paragraaf 2.3*
- Hoe oordelen betrokkenen over de toegankelijkheid van de collecties en de dienstverlening? *Paragraaf 2.4*
- Welke mogelijkheden voor verbetering zien betrokkenen op de thema's waarop afspraken in het Bestuursakkoord zijn gemaakt? *Hoofdstuk 2*

Deze vragen staan centraal in het veldwerk en in de uitkomsten. Per onderzoeksvraag is aangegeven waar in hoofdstuk 2 hierover uitkomsten te vinden zijn.

1.3 Aanpak

De onderzoeks-aanpak bestaat uit 5 fasen en is hieronder schematisch weergegeven. Het onderzoek is gestart op 9 juni met de eerste bijeenkomst van de begeleidingscommissie (zie voor leden van de begeleidingscommissie bijlage 1). In de periode daarna is de vragenlijst opgesteld, evenals de factsheet die is meegestuurd met de vragenlijst. Deze zijn beide besproken in de bijeenkomst op 6 juli met de focusgroep (ook de leden van de focusgroep zijn opgenomen in bijlage 1). Aanpassingen zijn gedaan aan de vragenlijst die vervolgens ook zijn besproken met de begeleidingscommissie. Na het testen van de vragenlijst is deze uitgezet op 28 juli.

Fase	Activiteit
1. Voorbereiding	<ul style="list-style-type: none">• Bijeenkomst begeleidingsteam: 9 juni• Selectie en werving deelnemers focusgroep
2. Uitwerken en toetsen vragenlijst enquête	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen vragenlijst• Integratie met factsheet• Bijeenkomst focusgroep: 6 juli
3. Uitvoering enquête	<ul style="list-style-type: none">• Uitvoering internetenquête: uitgezet 28 juli, enquête gesloten op 7 september• Telefonische nabelactie: 31 augustus t/m 4 september
4. Analyse en toetsing resultaten focusgroep	<ul style="list-style-type: none">• Analyse uitkomsten• Presentatie en discussie met de focusgroep: 24 september
5. Rapportage	<ul style="list-style-type: none">• Opstellen conceptrapportage• Opstellen definitieve rapportage na bespreking

Gezien de vakantieperiode is de veldwerkperiode langer geweest dan doorgaans bij dergelijk onderzoek. De vragenlijst heeft ruim 6 weken open gestaan ter beantwoording. In deze periode is ook gezien hoe de respons was (eind augustus) en is begin september een gerichte nabelactie ondernomen om de respons te verhogen. Dit heeft het resultaat gehad dat hieronder is weergegeven.

	<i>Response voor nabellen</i>	<i>Response na nabellen</i>	<i>Totale populatie</i>	<i>Respons %</i>
Drenthe	3	9	11	82%
Flevoland	6	12	15	80%
Zuid-Holland	2	3	4	75%
Noord-Brabant	8	8	13	62%
Groningen	2	7	12	58%
Overijssel	6	8	14	57%
Gelderland	7	10	18	56%
Friesland	5	6	11	55%
Zeeland	3	6	12	50%
Utrecht	3	9	20	47%
Noord-Holland	8	9	21	43%
Limburg	4	6	15	40%
Totaal	57	93	166	56%

De nabelactie heeft geleid tot 36 extra invullers, waarmee de respons op **56%** komt.

1.4 Respons

In onderstaande tabel is de totale respons van n=93 (56% van de totale groep van 166 genodigden) uitgesplitst naar de 12 provincies / RHC's en naar de type functies van invullers van de vragenlijst. Omdat 10 respondenten hebben aangegeven een dubbelfunctie te hebben zijn er 93 respondenten maar wel 103 functies aangegeven. In onderstaande tabel is een aparte categorie aan gemaakt voor de dubbelfuncties, waardoor per provincie is te zien hoeveel dubbelfuncties er onder de respondenten van die RHC waren. Vervolgens wordt tussen haakjes (.) aangeduid op welke functies een dubbelfunctie betrekking heeft en om hoeveel dubbelfuncties het daadwerkelijk gaat.

	GLDL	DRTH	FLV	FRLD	GRO	LIM	NBRA	NHOL	OVER	UTR	ZEEL	ZHOL	TOT
1. DIR RHC	1	1	1		1	1	1	(1)	1	1	(1)		
2. VZ bestuur RHC	1			1	1	1			1				
3. Bestuurslid RHC	1	2(2)	1	3(1)	1	1	1	1	2	4	1		
4. Bestl betr provincie	1		1	(1)									
5. Bestl betr gemeente	1	(2)	1		1						1		
6. Ambt betr provincie	2	2(1)	1	(1)	(1)	1	2	1	1(1)	1	1	1	
7. Ambt betr gemeente	3		5		1	1	2	5	2	1	2		
8. Rijksarchivaris		1	1		1	(1)	1	(1)		1	(1)	1	
9. Provinciearchivaris		(1)	1	(1)	(1)	(1)	1	1	(1)	1		1	
Dubbelfunctie		3		2	1	1		1	1		1		
totaal	10	9	12	6	7	6	8	9	8	9	6	3	93
aantal in bestand	18	11	15	11	12	15	13	21	14	20	12	4	166
Respons %	56%	82%	80%	55%	58%	40%	62%	43%	57%	47%	50%	75%	56%

Nadere toelichting dubbelfuncties

Bijvoorbeeld: in de provincie Drenthe zijn 3 respondenten met een dubbelfunctie. Zij zijn met () aangegeven bij de functies, dus 3 respondenten levert hier 6 functies dus $6 \times ()$ op. Hieronder volgt een korte toelichting van de dubbelfuncties in de verschillende provincies:

Drenthe (3):

- 1) Ambtelijke betrokkene provincie / provinciearchivaris
- 2) Bestuurslid RHC / Bestuurlijk betrokkene gemeente
- 3) Bestuurslid RHC / Bestuurlijk betrokkene gemeente

Friesland (2):

- 1) Ambtelijk betrokkene provincie / Provinciearchivaris
- 2) Bestuurslid RHC / Bestuurlijk betrokkene provincie

Groningen (1): Ambtelijke betrokkene provincie / provinciearchivaris

Limburg (1): Rijksarchivaris / provinciearchivaris

Noord-Holland (1): Directeur RHC / Rijksarchivaris

Overijssel (1): Ambtelijk betrokkene provincie / provinciearchivaris

Zeeland (1) : Directeur RHC / Rijksarchivaris

Respons naar provincie / RHC

Opvallend is dat de respons van Drenthe en Flevoland het hoogst is (82% en 80%), terwijl een relatief lage respons is gerealiseerd in Limburg (40%), Noord-Holland (43%), Utrecht (47%) en Zeeland (50%).

Dubbelfuncties hoeven op zich geen probleem te zijn en kunnen goede gronden hebben. Wel is het van belang om hierop alert te zijn, taken en rollen met betrekking tot het RHC zoveel mogelijk te scheiden en de beginselen van 'good governance' hierbij in het oog te houden.

2 Uitkomsten enquête

2.1 Algemeen

Tevredenheid over aansturende rol binnen RHC

Van de bestuursleden van de RHC's (n=26) geeft niemand aan ontevreden te zijn over de aansturende rol die hij / zij heeft binnen het RHC. Driekwart is (heel erg) tevreden. Van de groep bestuurlijk en ambtelijke betrokkenen vanuit de provincie en gemeente (n=48) is slechts één respondent ontevreden, 69% is (heel erg) tevreden.

DVO's aangegaan in periode na 2012

Aan de directeuren van de RHC's (n=10) is gevraagd of sinds 2012 een DVO is aangegaan. Negen van de 10 antwoorden dat dit het geval is. In twee gevallen met 1 nieuwe organisatie, in 3 gevallen met 2 nieuwe organisaties, in 1 geval met 4 nieuwe organisaties, in 1 geval met 5, in 1 geval met 8 en in 1 geval zelfs met 12 organisaties. Dit waren veelal provincies (in 9 gevallen), gemeenten (4 keer), waterschappen (4 keer) en drie keer anders: andere archiefdiensten in de provincie, openbare lichamen en gemeenschappelijke regelingen. Hieronder is de verdeling van nieuwe DVO's sinds 2012 over de provincies weergegeven.

	Nieuwe DVO's sinds 2012	Aantal	Partijen
Groningen	Ja	2	Provincie, waterschap
Overijssel	Ja	8	Provincie, gemeenten
Noord-Brabant	Ja	1	Provincie
Friesland	g.a.		
Drenthe	Ja	1	Provincie
Noord-Holland	Ja	12	Provincie, gemeenten, waterschap, anders
Utrecht	Ja	5	Provincie, gemeenten, anders
Gelderland	Ja	4	Provincie, waterschap, anders
Zeeland	Ja	2	Provincie, waterschap
Zuid-Holland	g.a.		
Limburg	Ja	2	Provincie, gemeente
Flevoland	Nee		
Totaal	9	37	

Opmerking bij de tabel: door Friesland en Zuid-Holland is deze vraag niet beantwoord (g.a. = geen antwoord) maar moet het antwoord 'ja' zijn. Voor Flevoland geldt dat zij deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling is en een DVO heeft voor het archiefbeheer.

Betrokkenheid bij RHC onderwerp in Raad, Staten, College of met burgers

Aan bestuurlijk betrokkenen in de provincie en gemeente (n=9) is gevraagd of de betrokkenheid bij het RHC onderwerp van gesprek of debat is in de Raad, bij de Staten of in het College: in 7 van de 9 gevallen is daar sprake van, bij 2 niet (bij 1 een bewuste keuzes, in het andere geval niet). Dit contact is in 3 gevallen frequent en in 4 gevallen incidenteel. Het gaat in het gesprek of het debat dan bijvoorbeeld over:

bezuinigingen, nieuwe beleid, jaarverslag / jaarrekening, de jaarlijkse P&C cyclus, invloed door Provinciale Staten en wel / niet toetreden tot de GR c.q. beëindigen DVO. Ook is gevraagd aan deze groep of betrokkenheid bij het RHC onderwerp is van direct gesprek of debat met burgers of de samenleving. Dit is slechts in 2 gevallen zo, voor 7 RHC's is dit niet het geval. Voor zover dit wel gebeurt, is dit bewust incidenteel.

Bestuurlijk ambitie t.a.v. het RHC

Vijf van de 9 bestuurlijke betrokkenen vanuit de provincie / gemeente hebben een bestuurlijke ambitie uitgesproken ten aanzien van de betrokkenheid bij het RHC. Deze ambities zijn:

- Interesse in de Groninger Archieven vanuit het raadswerk;
- Zelfstandigheid voorop: behoud (Fries-)culturele identiteit van het RHC Tresoar;
- RHC Drents Archief, parel in de culturele infrastructuur van de stad, participeert in diverse samenwerkingsvormen (Stichting Cultureel Hart) met als doel meer bezoekers en bewoners naar de binnenstad van Assen te trekken;
- Binnen Erfgoedcentrum Nieuw Land (Flevoland) is er bestuurlijke ambitie om vanuit de transitie tot een goed, effectief en efficiënt functionerend RHC te komen.

Van de 4 respondenten die geen bestuurlijke ambitie hebben uitgesproken geeft 1 respondent aan het wenselijk te vinden dit alsnog te doen.

2.2 Betrokkenheid RHC

Aan de bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen vanuit de provincie en gemeenten (n=49) is gevraagd hoe hun organisatie bij het RHC betrokken is. Voor 20 respondenten geldt dat de organisatie deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling is en voor 29 respondenten geldt dat de organisatie een DVO met het RHC heeft.

	<i>Heel erg tevreden</i>	<i>Tevreden</i>	<i>Tevreden noch ontevreden</i>	<i>Ontevreden</i>	<i>Heel erg tevreden</i>
Tevredenheid deelname GR RHC (n=20)	15%	50%	30%	5%	0%
Tevreden met DVO (n=29)	14%	62%	14%	10%	0%

De tevredenheid met een DVO (76%) is groter dan met een Gemeenschappelijke Regeling (65%). Over een Gemeenschappelijke Regeling is men vaker neutraal. De ontevredenheid over een DVO is ook weer groter dan over een Gemeenschappelijke Regeling.

Toelichting tevreden / ontevreden Gemeenschappelijke Regeling

Positief

- Het RHC heeft een positieve impuls gegeven aan dienstverlening vanuit het gemeentearchief. RHC is uitgegroeid tot belangrijke culturele instelling met focus op groter publieksbereik. De gemeenteraad is ieder jaar weer vol lof over RHC n.a.v. de jaarstukken.
- Dienstverlening is adequaat.

Te verbeteren

- Te weinig bestuurlijke invloed; te weinig waar voor ons geld.

- Terugkoppeling van vergaderingen door bestuur van het RHC is niet altijd even transparant, informatieverstrekking en correspondentie verloopt soms moeizaam.
- Bestuurlijk proces ingewikkeld omdat niet alle deelnemers in het bestuur vertegenwoordigd zijn. Dit leidt tot minder goede communicatie, extra vergadercircuits, etc.

Toelichting tevreden / ontevreden DVO

Positief

- Afspraken uit de DVO worden prima nageleefd. En overleg is mogelijk over onverwachte zaken.
- De prestaties in het DVO worden gehaald. Goede kwaliteit.
- De dienstverlening die uit de DVO voortvloeit wordt naar tevredenheid uitgevoerd.
- De contacten met het RHC zijn frequent in tijd op verschillende bestuurlijke en ambtelijk niveaus georganiseerd. Archiefinspectie, advisering en samenwerking zijn daardoor intensief. Nieuwe ontwikkelingen zoals daar zijn het e-Depot geven aanleiding tot pilotprojecten die in onderlinge samenwerking worden uitgevoerd.

Te verbeteren

- Onze inzet is dat wij inzichtelijk krijgen wat de kosten zijn voor de wettelijke archiefzorg bij het RHC en het niveau waarop dat gebeurt. Zodat we het RHC langjarige zekerheid kunnen bieden voor de zorg en met hen (meerjarige) afspraken over culturele publieksactiviteiten kunnen maken.
- Zoek nog wel naar transparantie tussen prijs versus prestatie.
- De DVO is meer een papieren afspraak dan dat er ook werkelijk naar gekeken wordt. De jaarlijkse rapportage heb ik niet ontvangen.
- In de DVO zijn de minimale eisen aan het beheer van de provinciale archiefbewaarplaats vastgelegd. Dit kan altijd uitgebreid worden naar concretere gegevens, zoals aantal bevragingen etc.
- We hebben nog geen afspraken over de prijs voor nieuw in te nemen meters archief.
- Wij vinden het vrij veel geld en hebben weinig inzicht in wat zij daarmee/-voor doen.
- We hebben nog geen goed inzicht in wat er aan diensten geleverd wordt voor het bedrag dat wij betalen.
- Kosten voor de opslag van archieven zijn veel te hoog. Er kan geen eenduidige opgave van het aantal opgeslagen meters gegeven worden. Het RHC biedt slechts een oculaire opgave van het aantal meters. Bovendien bestaat er twijfel over de duurzame staat en eigendom van de diverse archiefbestanden.
- De DVO is afgesloten, het is onduidelijk hoe de uitvoering van het beheer van de archiefbewaarplaats wordt vormgegeven. Informatie komt uit het portfeuilleoverleg.

Toetreden Gemeenschappelijke Regeling

Aan de bestuurlijk en ambtelijke betrokkenen vanuit provincie / gemeenten met een DVO is gevraagd of de organisatie wil toetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling. Twee respondenten geven aan te willen toetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling van het RHC (Utrecht, Groningen), 12 geven aan dit niet te willen en 13 geven aan dit in overweging te hebben (en voor 2 gesprekspartners is dit niet van toepassing omdat dit het Nationaal Archief betreft). De 13 partijen die aangeven dit in overweging te hebben zijn betrokken bij de RHC's van Drenthe, Gelderland, Noord-Holland, Overijssel, Utrecht en Groningen. Onder de argumenten om niet toe te treden tot een gemeenschappelijke regeling (GR) is afgezien van argumenten van zakelijkheid en

algemeen beleid ook genoemd het (beter) willen scheiden van de toezichthouder van de deelnemers aan de Gemeenschappelijke Regeling.

Toelichting 'ja' (n=2)

Deel uitmaken van het RHC Utrecht om zo als voorwaardige en gelijkwaardige partner op bestuurlijk niveau te participeren.

Toelichting 'misschien' (n=13)

Dit hangt af van zaken zoals bestuurlijke wensen, bestuurlijke afwegingen, financiële impact (bedrag van de DVO) en de betrokkenheid van het RHC bij gemeenten en waterschappen. Ook genoemd wordt ontwikkelingen en aanbod van het RHC, die ook getoetst zullen worden aan andere oplossingen. Een andere toelichting: bestuur is huiverig voor een Gemeenschappelijke Regeling terwijl het enkele onderwerpen ook makkelijker kan maken, zoals e-Depot. Afhankelijk van deze evaluatie, maar ook politieke besluitvorming na de evaluatie van het bestuursakkoord worden genoemd. Ook genoemd worden zaken als: afhankelijk van of het waterschap het wil en een opmerking over de locatie van historisch archief in het Raadhuis: 'als dit verandert, dan is toetreding tot de GR te overwegen'.

Tot slot, ter illustratie van verschillende beweegredenen, een specifieke toelichting vanuit Drenthe: *'Wat meespeelt in de keuze is dat het Drents Archief met gemeenten DVO's wenst te sluiten over behoud en beheer van archieven. Dat betekent dat de provincie niet tot de GR moet toetreden, want ze dient interbestuurlijk toezicht uit te oefenen op de gemeentelijke archiefzorg. En toezicht houden op zichzelf (GR Drents Archief als uitvoerder van de diensten aan gemeenten) kan niet. Daarnaast is de afweging of we zelf kennis in huis willen hebben om de eigen informatiehuishouding zo efficiënt mogelijk te doen (traject voor overdracht archief) en voorstellen van het RHC te beoordelen. Een argument om niet tot GR toe te treden is dat dit de provincie een vrije keuze laat voor fysieke depotruimte en voor een e-Depot. Dit kunnen best dure keuzes zijn'.*

Toelichting 'nee' (n=12)

- Vanwege de onduidelijke financiële impact en de betrokkenheid van het RHC bij gemeenten en waterschappen (waarvoor de provincie toezichthouder is).
- Een algemene beleidslijn is om zo min mogelijk (bestuurlijke) binding te hebben met gesubsidieerde/ ondersteunde organisaties.
- Vanwege de gevraagde bestuurlijke capaciteit; de wens om een zakelijke leverancier-klantrelatie met BHIC te onderhouden; de wens tot scheiding van toezichthouder en deelnemers van de Gemeenschappelijke Regeling.
- De provincie streeft een zakelijke klant-leverancier verhouding na en wil indien gewenst haar archieven ook elders kunnen laten bewaren.
- Het algemene beleid is om niet deel te nemen in gemeenschappelijke regelingen.
- Huidige vorm is afdoende voor de veiligheidsregio
- RHC is een bestuurlijke chaos, onduidelijkheid over de financiële risico's, terwijl in eigen beheer uitvoeren goedkoper en kwalitatief beter is.
- Samenwerking tussen bestuur/directie/partners/personeel loopt niet naar wens, onduidelijkheid over financiële risico's, digitaliseringsmogelijkheden zorgen ervoor dat in eigen beheer nemen kwalitatief beter en goedkoper kan.
- Hebben nog een deel van het oud archief in eigen beheer.
- Op dit moment is een dienstverleningsovereenkomst voldoende. Midden in een ambtelijke fusie-traject met gemeenten die zijn aangesloten bij een ander RHC
- Geen direct belang.

2.3 Samenwerking, beleid en bestuur

Efficiencyvoordelen GR / DVO

Onderstaande vraag over de efficiencyvoordelen van deelname aan de GR / DVO is aan alle respondenten voorgelegd.

In hoeverre heeft deelname aan de Gemeenschappelijke Regeling of het aangaan van de DVO binnen het RHC efficiencyvoordelen opgeleverd? (n=93)

	Grote voordelen	Beperkte voordelen	Geen voor-/ nadelen	Beperkte nadelen	Grote nadelen	Nvt / wn / gm
Totaal	37%	25%	18%	5%	1%	14%
Dir / Bestuur	52%	26%	10%	2%	0%	10%
Ambtelijk	24%	24%	26%	8%	2%	18%

Toelichting bij de tabel: de uitsplitsing naar directie / bestuur (n = 42) en ambtelijk (n=51) is als volgt gemaakt. Directie en bestuur betreft de eerste vijf functies, directeur RHC, (voorzitter) bestuur RHC, bestuurlijk betrokkenen. De groep ambtelijk betreft ambtelijk betrokkenen en archivariissen.

Ruim 60% ziet grote of beperkte voordelen, bijna 20% is neutraal en 6% ziet nadelen. Wanneer we de groep indelen in directeur / bestuur (n=42) versus ambtelijk / archivaris (n=51) valt op dat de groep directeur / bestuurders veel vaker voordelen zien dan de groep ambtelijk. Waar respondenten weinig tot geen voordelen zien, is de reden hiervoor o.a. de hoge kosten van archiefbeheer en toegankelijkheid (met name bij een DVO). Er wordt gesproken van een gegeven; de kosten zijn de provincie opgelegd en zijn niet gestoeld op de werkelijke omvang van het provinciale archief.

Voordelen ziet men vooral in de positieve effecten van de schaalvergroting. Zo is er volgens respondenten een grotere efficiency door efficiëntere inzet van mensen en middelen, waardoor een betere dienstverlening mogelijk is richting overheden en burgers. De zichtbaarheid wordt hiermee ook vergroot. Daarnaast is er meer slagkracht om nieuwe doelgroepen te bereiken (i.e. vergroting van het publieksbereik) en is de band tussen zorgdrager en RHC nauwer geworden. Diverse respondenten noemen kennisdeling en samenwerking als grote voordelen. Er is meer bestuurlijke betrokkenheid vanuit de provincies en gemeenten, het onderwerp staat op de agenda's, er worden goede zakelijke afspraken gemaakt en "de lijntjes zijn kort". Tenslotte wordt ook de expertise benadrukt die door bundeling van vakkrachten is ontstaan en de mogelijkheid om beter in te spelen op nieuwe ontwikkelingen (o.a. van moderne faciliteiten als het e-Depot).

Voordelen samenwerking

Aan de groep ambtelijk betrokkenen provincie / gemeente en archivariissen zijn enkele stellingen voorgelegd over voordelen van de samenwerking.

Ambtelijk betrokkenen provincie / gemeente en archivariissen: In hoeverre heeft de samenwerking voordelen voor de eigen organisatie opgeleverd wat betreft..... (n=53)

	Grote voordelen	Beperkte voordelen	Geen voor-/ nadelen	Beperkte nadelen	Grote nadelen	Nvt / wn / gm
Fysieke ruimte i.k.v. papieren depot	36%	23%	32%	2%	2%	6%
Totale kosten archiefbeheer	19%	11%	28%	13%	15%	13%
Uitgaven secretariële/ administratieve ondersteuning	2%	19%	59%	4%	2%	15%
Uitgaven personeel	8%	21%	43%	13%	6%	9%

Opvallend is dat de samenwerking met name voor voordelen zorgt wat betreft het gebruik van de fysieke ruimte in het kader van het papieren depot (bijna 60% ziet hierin grote of beperkte voordelen). Ook bijna 30% ziet voordelen in de totale kosten van het archiefbeheer en de uitgaven aan personeel. Opvallend is wel dat in de totale kosten van het archiefbeheer ook door bijna 30% nadelen worden onderkend. Dit komt waarschijnlijk doordat de provinciale bijdrage niet gestoeld is op de werkelijke omvang van het provinciale archief. Daarnaast noemen respondenten de kosten voor de functie van de provinciearchivaris die ook voor rekening van de provincie komen en de taakverzwaring voor de provinciearchivaris waardoor extra inhuur soms noodzakelijk is. Over de voordelen met betrekking tot secretariële c.q. administratieve ondersteuning in de eigen organisatie is men minder uitgesproken: een grote groep ziet hierin voordelen noch nadelen.

Bijna 90% van deze groep ziet behalve efficiency ook nog andere voordelen van deze samenwerking (dit zijn respondenten/betrokkenen van alle RHC's en het NA). Naast de al eerder genoemde voordelen (o.a. meer samenwerking en verbondenheid, bundeling van expertise, kennisdeling en -overdracht, de grotere zichtbaarheid van de cultuurhistorie en de grotere gerichtheid naar buiten) noemt men ook de betere beschikbaarheid voor het publiek en de aanwezigheid van het historisch bronmateriaal op één plaats. Daarnaast zijn nieuw genoemde voordelen het onafhankelijke toezicht door de archiefinspectie van de RHC's (dit is overigens alleen een voordeel specifiek voor Limburg) en dat, aangezien er nu wordt betaald voor het beheer en de dienstverlening, men ook eisen kan stellen en wensen kan neerleggen t.a.v. het beheer en de dienstverlening.

Samenwerking: communicatie

Bestuurlijk betrokkenen provincie & gemeente: In hoeverre tevreden over de frequentie van contactmomenten met het bestuur van het RHC (n = 9)

Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/ gm
44%	33%	11%	11%	0%	0%

Ruim driekwart van de bestuurlijk betrokkenen vanuit provincie en gemeente is tevreden over de frequentie van contactmomenten met het bestuur van het RHC.

Iedereen behalve de directie RHC: In hoeverre tevreden over de frequentie van contactmomenten met de directie van het RHC (n = 85)

Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/ gm
29%	47%	12%	6%	1%	5%

Ook driekwart van alle respondenten (exclusief de directie van het RHC) is tevreden over de frequentie van contactmomenten met de directie van het RHC.

Iedereen: In hoeverre bent u tevreden met onderstaande aspecten van samenwerking in het RHC? (n=93)

	Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/ gm
Frequentie contact overdracht archieven	10%	45%	13%	1%	0%	31%
Wijze van onderlinge communicatie	17%	48%	13%	4%	2%	15%
Inhoud onderlinge communicatie	16%	45%	11%	5%	1%	22%
Wijze van besluitvorming	14%	44%	24%	8%	1%	10%

Wanneer aan alle respondenten wordt gevraagd naar de tevredenheid van diverse aspecten van de samenwerking in het RHC, dan kan geconcludeerd worden dat voor alle aspecten geldt dat een ruime meerderheid van de respondenten tevreden is over de specifieke aspecten. De uitkomsten op de aspecten ontlopen elkaar niet veel. De ontevredenheid over de wijze van besluitvorming is het hoogst, maar ook nog beperkt. Opvallend is wel het hoge percentage weet niet op de stelling rondom de frequentie van overdracht van archieven. Deze onbekendheid is relatief hoog (45%) in de functiegroep directie / bestuur.

Ambtelijke betrokkenen provincie & gemeente: In hoeverre bent u tevreden met onderstaande aspecten van samenwerking in het RHC? (n=39)

	Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/gm
Informatievoorziening vanuit de directie	8%	49%	26%	5%	3%	10%
Informatievoorziening vanuit het bestuur	3%	28%	33%	10%	0%	26%

De uitkomsten laten zien dat de tevredenheid over de informatievoorziening vanuit de directie groter is dan vanuit het bestuur (ook onder weglaten van de categorie nvt / weet niet / geen mening).

Provinciearchivaris: In hoeverre bent u tevreden met onderstaande aspecten van samenwerking met het RHC? (n=10)

	Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/gm
Vorbereiding overdracht archiefbescheiden	20%	60%	10%	0%	0%	10%
Vorbereiding aansluiting e-Depot	30%	20%	50%	0%	0%	0%

Over de voorbereiding van overdracht archiefbescheiden zijn de provinciearchivarissen duidelijk meer tevreden (80%) dan over de voorbereiding op de aansluiting op het e-Depot (50%). Op geen van beide onderwerpen is een provinciearchivaris ontevreden.

Tevredenheid aantal aangesloten partijen RHC

Iedereen: In hoeverre bent u tevreden over het aantal aangesloten partijen binnen het RHC? (n=93)

	Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/gm
Totaal (n=93)	4%	34%	34%	14%	0%	13%
Dir / Bestuur (n = 42)	7%	41%	31%	14%	0%	7%
Ambtelijk (n=51)	2%	29%	37%	14%	0%	18%

Bijna 40% van de totale groep respondenten is (zeer) tevreden over het aantal aangesloten partijen, een groep van een derde is hierover neutraal en een kleine groep is hierover ontevreden. De groep directie / bestuur is meer tevreden over het aantal aangesloten partijen dan de groep ambtelijk (ook onder weglating van de categorie n.v.t. / weet niet / geen mening). Veruit de meeste respondenten geven aan dat uitbreiding van het aantal betrokken partijen mogelijk is en/of gewenst is. Zo ziet men in het kader van de e-Depotdienstverlening kansen om actief de aansluiting van meerdere partners te zoeken. Hoe meer partijen zijn betrokken, hoe beter het volgens

veel respondenten is. In sommige RHC's kan het aantal partijen nog omhoog: hoe meer partijen hoe scherper dit de organisatie houdt, hoe robuuster de organisatie is en hoe sterker de basis en het draagvlak volgens de respondenten is. Als gesproken wordt over uitbreiding, dan bedoelen respondenten dit vaak in de vorm van aansluiting bij de Gemeenschappelijke Regeling. Dit zou de schaalvergroting echt ten goede komen. Vooral zien zij dan de provincie graag als volwaardig lid van het RHC als deelnemer aan de Gemeenschappelijke Regeling. Ook ziet men graag de provinciehoofdsteden als partner en ook gemeenten die een eigen archiefdienst bezitten (bij wet alle gemeenten, waaronder de provincie-hoofdstedelijke gemeenten).

2.4 Collectie

Maatschappelijke waarde en archiefbeheer

Aan bestuursleden en bestuurlijk betrokkenen provincie en gemeente is gevraagd of zij de maatschappelijke waarde van de collectie beter of anders zouden willen benutten. Ruim 50% geeft aan dit te willen, 47% antwoordt hier 'nee'.

Antwoorden gegeven ter verbetering of verandering zijn:

- de kracht van het RHC inzetten voor veel meer overheidspartijen in de provincie,
- meer samenwerking met openbare bibliotheek, archieven, historische centra in de provincie en samenwerking met aanliggende provincies,
- verbetering beschikbaarheid en zichtbaarheid van de collectie (ontsluiten voor het publiek),
- meer fysieke bezoekers en meer online aanbieden, groter publieksbereik,
- volop door met open data beleid en beschikbaarstelling collectie – en overheidsdata aan derden voor hergebruik,
- meer digitale dienstverlening en gebruik moderne media,
- betere PR / communicatie,
- belangrijke bijdrage RHC in citymarketing en het trekken van bewoners en bezoekers naar de provincie / stad,
- actiever en zichtbaarder met de collectie inspelen op wat er aan actualiteit speelt (proactief).

Aan bestuursleden en bestuurlijk betrokkenen provincie en gemeente is tevens gevraagd of zij politieke signalen ontvangen over hoe het gaat met het archiefbeheer. Ongeveer 38% geeft aan hierover politiek signalen te ontvangen, 62% ontvangt hierover geen signalen. 10 van de 21 bestuursleden zegt politieke signalen te ontvangen. Dit geldt ook voor 1 van de 4 voorzitters die deze vraag beantwoorden, 3 van de 6 bestuurlijk betrokkenen uit de gemeente en voor geen van de 3 bestuurlijk betrokkenen uit de provincie. Kijkend naar de RHC's, krijgen Friesland, Drenthe, Overijssel, Utrecht, Limburg, Noord-Brabant en Flevoland wel eens politieke signalen.

Cultureel ondernemerschap en benutting voorzieningen RHC

Aan de groep bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen provincie en gemeente en de (rijks- en provincie)archivarissen is gevraagd of er voldoende cultureel ondernemerschap is door het RHC. Een groep van 81% is van mening dat hier voldoende sprake van is, 19% is van mening van niet. Voorbeelden van bestaand cultureel ondernemerschap die worden genoemd zijn een permanente museale publieksfunctie (i.e. Hamburgerstraat van het RHC Utrecht), de organisatie van een driemaandelijks Historisch Café (RHC Noord-Holland) en een educatief programma voor primair en voortgezet onderwijs (beiden in samenwerking met andere culturele instellingen in de buurt), en de verhuur van het publiekscentrum in Utrecht ten behoeve van voorstellingen, lezingen, boekaanbiedingen, concerten en recepties (N.B. deze activiteiten worden ook in Noord-Holland georganiseerd). Ook wordt er soms

deelgenomen aan provincie brede initiatieven zoals Beeldbank en Het verhaal van Groningen.

De groep die aangeeft dat hiervan geen sprake is, is doorgaans wel van mening dat hiervoor kansen en mogelijkheden zijn. Vaak wordt aangegeven dat er wel pogingen zijn gedaan, maar er nog niet vol op is ingezet of dat de middelen beperkt zijn. Een enkeling ziet geen aanleiding tot verandering.

Driekwart van de groep bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen provincie en gemeente en de archivariissen is ook van mening dat de voorzieningen van het RHC (zowel voor de papieren als de digitale collectie) voldoende worden benut. Een kleine groep vindt dat dit niet het geval is. De respondenten gaan in hun toelichting in op de terugloop van het bezoek aan de fysieke studiezaal, maar daarnaast op de stijging van het aantal online bezoekers. Ook wordt veel ingegaan op de stand van zaken met betrekking tot de digitale collectie. Waar volgens de ene groep respondenten de digitale collectie nog niet voldoende is (Flevoland) of nog in de kinderschoenen staat (Noord-Brabant), is volgens respondenten bij hun RHC's alles digitaal te raadplegen en goed geregeld (o.a. Groningen, Drenthe en Utrecht). De digitalisering van de collectie zal de publieksfunctie volgens de respondenten verbeteren en het publieksbereik vergroten. Een respondent is van mening dat in het financieringsmodel geen rekening is gehouden met digitale informatie: het vraagt specifieke deskundigheid van het bestaande personeel, nieuwe eisen voor digitale infrastructuur en het regelen van wettelijke zaken (Zeeland).

Tevredenheid communicatie collectie

Ambtelijke betrokkenen provincie & gemeente en rijks- en provincie-archivaris: In hoeverre bent u tevreden over de communicatie over de collectie vanuit het RHC naar het publiek? (n=53)

	Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/gm
Via de website	13%	55%	19%	6%	0%	8%
Via social media	4%	43%	23%	6%	0%	25%
Via jaarverslagen / -berichten	8%	47%	23%	6%	2%	15%

Het meest tevreden is men over de communicatie over de collectie via de website. De groep die ontevreden is over de communicatie over de collectie is voor alle drie kanalen vrij klein. In een enkel geval is de website verouderd (Utrecht, Zeeland), mogen er meer beschikbare toegangen tot de diverse collecties via de website ontsloten worden (o.a. Flevoland), mist een algemene zoekfunctie of kan het jaarverslag niet teruggevonden worden (Noord-Brabant). Ook mist er volgens een respondent nog visie op welke kant ze op willen met de bestanden (Groningen). Anderen zijn heel positief over de beschikbaarheid van de jaarverslagen via de website, het gebruik van sociale media, de look & feel van de website (Drenthe) en de beschikbare chatfunctie (Noord-Brabant).

Tevredenheid toegankelijkheid collectie en activiteiten

Ambtelijke betrokkenen provincie & gemeente en rijks- en provincie-archivaris: In hoeverre bent u tevreden over (n=53)

	Heel erg tevreden	Tevreden	Neutraal	Ontevreden	Heel erg ontevreden	Nvt/wn/gm
Fysieke toegankelijkheid collectie	17%	66%	13%	2%	0%	2%
Digitale toegankelijkheid collectie	9%	43%	34%	2%	2%	9%
Publieksactiviteiten	13%	43%	19%	4%	0%	21%
Activiteiten educatie	11%	32%	30%	0%	2%	25%

De tevredenheid is groot over de fysieke toegankelijkheid van de collecties in het RHC (83% is (heel erg) tevreden). Voor de digitale toegankelijkheid geldt dit in iets mindere mate, meer dan de helft is hierover (heel erg) tevreden en een grotere groep is hierover neutraal.

Voor de tevredenheid over de publieksactiviteiten en de activiteiten in het kader van educatie geldt dat de groep die hierover geen mening heeft of niks kan zeggen relatief groot is (bijna een kwart). Ontevredenheid over publieksactiviteiten is er slechts bij 2 respondenten, betrokkenen bij Zuid-Holland (1) en Overijssel (1). Wat opvalt is dat de grootste tevredenheid over publieksactiviteiten bestaat onder betrokkenen bij het RHC in Noord-Holland: 5 respondenten zijn tevreden en 2 zijn heel erg tevreden. Ook betrokkenen uit Drenthe, Zeeland, Utrecht en Groningen geven aan tevreden te zijn: Drenthe (2 heel erg tevreden, 1 tevreden), Zeeland (1 heel erg tevreden, 3 tevreden), Utrecht en (Groningen beiden 1 heel erg tevreden, 2 tevreden).

Alhoewel slechts 1 respondent aangeeft heel erg ontevreden te zijn met de activiteiten op het gebied van educatie (Overijssel) en 16 respondenten hier een neutraal standpunt in aannemen (niet tevreden/niet ontevreden), blijkt dat meerdere respondenten hierover wel veel aanbevelingen en/of opmerkingen hebben. Zo is volgens een respondent in Overijssel educatie als speerpunt komen te vervallen door een gebrek aan financiële middelen en aandacht. Ook in Noord-Brabant is bewust niet voor educatie gekozen, aangezien het effect te gering werd ingeschat. Ook in Friesland mag volgens een respondent meer aandacht zijn voor educatie. Volgens een andere respondent zijn er in Utrecht op het gebied van publieksactiviteiten en de samenwerking op het gebied van educatie nog flink wat uitbreidingsmogelijkheden.

Tenslotte wordt ook opgemerkt dat in Zuid-Holland (het NA) de provinciale collectie soms moeilijk te onderscheiden is binnen de overige collecties. Daarnaast zegt een respondent dat er in Groningen een lastig evenwicht bestaat tussen het hoofdstedelijke aanbod en het provinciale / regionale aanbod. Een andere respondent vraagt meer aandacht voor de publieksfunctie van provinciale archieven in Friesland.

Verbeterpunten toegankelijkheid, service, dienstverlening van het RHC

Tot slot is aan dezelfde groep van ambtelijk betrokkenen provincie en gemeente en archivariissen gevraagd in hoeverre er verbeteringsuggesties zijn op het vlak van de toegankelijkheid en/of de service en dienstverlening van het RHC. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan verbeteringsuggesties te hebben op dit vlak.

Verbeteringsuggesties richten zich voor een groot deel op het ontwerp digitalisering: verdere / voortgaande digitalisering, een verbeterde digitale toegang, beschikbaarheid en ontsluiting van archieven en meer digitale profilering. Hierbij gaat het voor zowel Drenthe en Groningen om een verbeterde ontsluiting / digitale begeleiding bij het gebruik van 19^e-eeuwse provinciale archieven. Ook in Flevoland en Utrecht zouden archiefcollecties nog niet in ruime mate digitaal zijn ontsloten / is hierin nog een achterstand zichtbaar; in Flevoland moet digitalisering volgens een respondent voorrang krijgen en meer en duidelijker aanwezig zijn. Verdere investering en het vrijmaken van middelen voor digitalisering worden genoemd door respectievelijk respondenten uit Zuid-Holland en Zeeland. In Noord-Brabant wordt sterk ingezet op digitale behoefte.

Ook zijn er verbeteringsuggesties op het gebied van educatie en presentatie en het beter zichtbaar maken van provinciale collecties (zie voorgaande paragraaf). Daarnaast zou er in Overijssel meer samenwerking mogen zijn met partners op het gebied van cultuurhistorie en meer communicatie rondom bijzondere stukken in de collectie.

Concrete (beleids)afspraken rondom communicatie, toegankelijkheid en activiteiten

Aan de 10 directeuren van RHC's die de vragenlijst hebben ingevuld is rondom bovenstaande punten van communicatie, toegankelijkheid, publieksactiviteiten en educatieve activiteiten gevraagd of hierover beleidsafspraken zijn gemaakt.

9 van de 10 directeuren van RHC's geeft aan (beleids)afspraken te hebben gemaakt over de communicatie over de collectie en de toegankelijkheid van collecties. 8 van de 10 directeuren geeft aan (beleids)afspraken gemaakt te hebben over publieksactiviteiten die worden georganiseerd door het RHC en over educatieve activiteiten die worden georganiseerd door het RHC.

Voor alle onderdelen wordt verwezen naar het meerjarenbeleidsplan, vastgesteld door het bestuur, waarin de deelnemers zijn vertegenwoordigd zoals gebruikelijk binnen gemeenschappelijke regelingen. Bij het eerste punt wordt ook verwezen naar een strategisch marketing- en communicatieplan of sec een communicatieplan. Bij het tweede punt wordt ook verwezen naar afdelingsplannen en bijvoorbeeld het Jaarlijkse Ondernemersplan. Bij de educatieve activiteiten wordt uiteraard verwezen naar een Educatieplan.

2.5 e-Overheid, (duurzame) digitalisering archieven

Ontwikkelingen, ambities, afspraken en tijdspad e-Overheid

Bijna alle gevraagde directeuren, bestuursleden en bestuurlijk betrokkenen van de provincie en gemeente (98% van de totale groep van 42) geeft aan dat er door hun RHC aansluiting is gezocht bij de ontwikkelingen op het gebied van e-Overheid. RHC's zijn partner in het programma Digitale Taken Rijksarchieven, sommigen voerden een pilot e-Depot uit en anderen voorzien aansluiting op e-Depot bij het Nationaal Archief of zijn al aangesloten. Ook de Noordelijke samenwerking RHC's wordt in het kader van digitale ontwikkelingen regelmatig genoemd. In een enkel geval zouden de

ontwikkelingen in het kader van e-Overheid alleen nog gevolgd worden en zou een meer proactieve houding hierin volgens een respondent gewenst zijn.

Ook geeft 86% van deze groep aan dat er binnen de betreffende RHC ambities zijn geformuleerd op het terrein van e-Overheid. Dit betreft met name zaken als aansluiting bij het e-Depot van het Rijk (i.e. programma Digitale Taken Rijksarchieven), realisering van aansluiting op het e-Depot door gemeenten, verbeterde digitale dienstverlening en digitalisering van archieven.

In 90% van de gevallen dat er ambities zijn geformuleerd zijn er ook concrete afspraken gemaakt binnen het RHC op het terrein van e-Overheid. Zo zijn de ambities volgens respondenten opgenomen in meerjarenbeleidsplannen (o.a. Noord-Holland). Een RHC heeft het plan "Eenmaal, Andermaal, Digitaal" (Utrecht). Andere concrete plannen zijn: de uitvoering van pilots in 2015, het instellen van een werkgroep e-Depot Zeeuwse overheden (Zeeland), het aanstellen van digitale adviseurs (Noord-Holland), het opstellen van een business case voor digitaal beheer (Utrecht) en de gezamenlijke aansluiting (Groningen, Drenthe & Friesland) op het e-Depot Rijk per 1 juli 2016¹. In Friesland zijn volgens een respondent forse ambities en is er ruim extra geld beschikbaar gesteld voor de digitalisering van de archiefcollecties. Tresoar is trekker van een project waarbij in principe alles wat van belang is gedigitaliseerd en toegankelijk wordt (binnen circa 4 jaar). Ook wordt bij meerdere RHC's een deel van de collectie gedigitaliseerd in het kader van het programma DTR (o.a. genoemd door respondenten verbonden aan RHC's in Limburg, Overijssel, Groningen). Ook wordt genoemd dat het RHC optreedt als dienstverlener (op het gebied van e-Overheid) richting lagere overheden (o.a. Drenthe, Noord-Brabant en Utrecht). Zo stuurt het Utrechts Archief nu al actief op ontwikkeling en implementatie van een kwaliteitssysteem bij het zorgdragen en duurzaam informatiebeheer. Zij doet dit via archieftoezicht op de aangesloten gemeenten.

Van de groep van 86% die ambities heeft geformuleerd geeft driekwart aan dat per ambitie is bepaald binnen welke termijn de ambitie moet zijn waargemaakt. In een kwart van de gevallen is hierover geen afspraak gemaakt. Een respondent geeft aan dat het ontbreken van concrete afspraken samenhangt met de reorganisatie binnen de organisatie (Flevoland).

Ambities digitalisering archiefcollecties in het RHC

De volgende vragen zijn gesteld aan dezelfde groep als hiervoor uitgezonderd de directeuren van RHC's (n = 42-10=32). In ruim de helft van de gevallen wordt aangegeven dat door het College, Raad, Staten of de respondent zelf ambities zijn uitgesproken ten aanzien van de digitalisering van de archiefcollecties in het RHC. In 38% (n = 12) is hiervan geen sprake en enkele respondenten hebben aangegeven dat de vraag niet van toepassing is. Aan de groep die aangegeven heeft dat hier geen sprake van is, is gevraagd of hiertoe voornemens zijn c.q. dit wenselijk zou zijn: hierop antwoorden 5 van de 12 respondenten dat dit het geval is. Deze respondenten zijn verbonden aan Overijssel (2), Groningen (1), Gelderland (1) en Flevoland (1). Daarbij merken we op dat de meningen hierover binnen de RHC's uiteenlopen (wat plausibel is aangezien verschillende deelnemers verschillende belangen kunnen hebben). Alhoewel de mate waarin RHC's aangeven ambities te hebben ten aanzien van digitalisering van de archiefcollecties, niet lijkt samen te hangen met de mate waarin zij al dan niet zijn aangesloten op het e-Depot van het Rijk, kan deze conclusie

¹ N.B. In het schema voor aansluiting op het e-Depot van het Rijk (zie p. 25) blijkt echter dat volgens het schema van het Rijk, alleen Groningen staat ingepland vóór juli 2016 en dat Friesland en Drenthe iets later zullen aansluiten.

niet getrokken worden. Immers, digitalisering kan ook plaatsvinden zonder dat aansluiting op het e-Depot plaatsvindt. De huidige stand van zaken met betrekking tot de aansluiting staat in het onderstaande aansluitschema vermeld.

Aansluitschema RHC's	(voorziena) datum aansluiting
Overijssel	Aangesloten
Noord-Holland	Aangesloten
Utrecht	Aangesloten
Gelderland	Aangesloten
Zuid-Holland / Nationaal Archief	Aangesloten
Zeeland	Januari 2016
Limburg	Maart 2016
Flevoland	April 2016
Groningen	Juni 2016
Friesland	Augustus 2016
Drenthe	Oktober 2016
Noord-Brabant	December 2016
Totaal	

Bron: Nationaal Archief

2.6 Middelen

Aan de bestuurlijk en ambtelijk betrokkenen van provincies en gemeenten (n=48) is gevraagd of men voldoende inzicht in de kosten van de betrokkenheid bij of in het RHC heeft. Een groep van 71% geeft aan hierin voldoende inzicht te hebben, 29% heeft dat niet. De meningen van de respondenten lopen uiteen (ook binnen RHC's). Bij het ene RHC zijn de kosten volgens respondenten transparant weergegeven en goed inzichtelijk gemaakt in jaarstukken en financiële toelichting. Bij een andere RHC ontbreekt volgens een respondent nog een duidelijk en transparant overzicht over kosten e.d. rond de organisatie en bedrijfsvoering, is de transparantie nog onvoldoende of is er weinig inzicht in welke kosten toe te rekenen zijn aan de afzonderlijke partners. Ook wordt weer ingegaan op de bijdrage n.a.v. de DVO: het is onduidelijk waar het bedrag op gebaseerd is en de gemeentelijke jaarlijkse bijdrage wordt door een respondent bestempeld als 'fors' wanneer afgezet tegen wat de gemeente ervoor terugkrijgt.

Bij de vervolgvraag geldt dat 71% aangeeft dat het duidelijk is wat men terugkrijgt voor de financiële bijdrage in de vorm van geleverde diensten en producten door het RHC, voor 29% is dat niet duidelijk. Onder de groep directie bestuur is dit voor 89% duidelijk en onder de groep ambtelijk is dit 67%. Een respondent zegt dat er onvoldoende inzicht is in de diensten die voor de provinciale bijdrage worden geleverd (Zeeland), terwijl een andere respondent zegt dat er in het RHC met succes gesprekken hebben plaatsgevonden om het inzicht in de kosten te vergroten (Zeeland). Zowel in Zeeland, Drenthe en Noord-Holland is men momenteel met het RHC in gesprek om meer transparantie te krijgen/ specificatie mogelijk te maken in de kosten en bijbehorende dienstverlening.

Aan de bestuurlijk betrokkenen van de provincie (n=3) is gevraagd of ze tevreden zijn over de financiële bijdragen die provincies leveren in verhouding tot de opbrengsten: twee zijn hierover tevreden (Friesland en Flevoland) en 1 niet (Gelderland). De ontevredenheid houdt in dit geval verband met de roep om een herberekening van de werkelijke kosten, aangezien er grote verschillen zouden zitten tussen de prijs per strekkende meter per provincie.

Samenvattend zien respondenten graag:

- een meer / verbeterd inzicht in de kosten en de geleverde diensten (Friesland);
- een bedrag dat overeenkomt met de werkelijke kosten voor het uitbesteden van het archiefbeheer (i.e. een herberekening) (Utrecht, Groningen, Drenthe, Gelderland);
- een uitsplitsing van kostenplaatsen naar afzonderlijke partners (Limburg);
- meer duidelijkheid over welk deel van de bijdrage van provincies en gemeenten wordt besteed aan de ontwikkeling van een e-Depot (Zuid-Holland, Noord-Brabant).

2.7 Overall

De gemiddelde rapportcijfers zijn geordend van hoog naar laag.

<i>Tevredenheid samenwerking RHC</i>	<i>Gemiddeld Rapportcijfer</i>	<i>Aantal</i>
Groningen	8,29	7
Overijssel	8,00	8
Noord-Brabant	7,87	8
Friesland	7,83	6
Drenthe	7,78	9
Noord-Holland	7,67	9
Utrecht	7,67	9
Gelderland	7,60	10
Zeeland	7,50	6
Zuid-Holland	6,67	3
Limburg	6,50	6
Flevoland	5,58	12
Totaal	7,39	93

De directeuren en bestuurders van het RHC scoren gemiddeld het hoogst. Het minst hoge rapportcijfer wordt gegeven door bestuurlijk en ambtelijke betrokkenen vanuit de provincie.

Tevredenheid samenwerking RHC	Gemiddeld Rapportcijfer	Aantal
Directeur RHC	7,90	10
Voorzitter bestuur RHC	8,40	5
Bestuurslid RHC	7,67	21
Bestuurlijk betrokkene provincie	6,67	3
Bestuurlijk betrokkene gemeente	7,50	6
Ambtelijk betrokkene provincie	7,00	17
Ambtelijke betrokkene gemeente, waterschap, archief, stichting of dienst	7,18	22
Rijksarchivaris	7,56	9
Provinciearchivaris	7,50	10
Totaal	7,39	93 respondenten, 103 antwoorden

Toelichting: de 10 dubbelfuncties zijn voor het gemiddelde bij beide functies meegenomen waardoor het totaal aantal antwoorden groter is dan het totaal aantal respondenten

In de voorgaande paragrafen zijn al meerdere op- en aanmerkingen en verbeteringsuggesties van respondenten de revue gepasseerd, zoals de roep om meer transparantie op financieel gebied. Uit de toelichting die de respondenten geven op hun rapportcijfer kan worden afgeleid dat het rapportcijfer wordt beïnvloed door de volgende hoofdzaken:

- De huidige samenwerking met de partners binnen de GR en op basis van de DVO's;
- Het aantal deelnemers in de Gemeenschappelijke Regeling en het aantal partners met een DVO;
- Goede en heldere gezamenlijke afspraken met / of tussen de partners in het RHC;
- De bereikte vooruitgang (zowel intern als extern) sinds de RHC-vorming;
- Voldoende vooruit kijken in / door het RHC, een vooruitstrevende houding en een zich continue ontwikkelen (o.a. dingen nader uitwerken, samenwerking verder ontwikkelen, afspraken maken, ambities formuleren, innovaties en een proactieve houding, kennisontwikkeling en uitwisseling);
- Samenwerking laten plaatsvinden in goed overleg, met korte lijnen, goede onderlinge communicatie en het to-the-point relevante zaken delen, met aandacht voor belangen en draagvlak bij alle betrokken partijen;
- Een goede dienstverlening door het RHC;
- De expertise die het RHC meebrengt en deelt.

De laagste rapportcijfers (lager dan een 7) worden gegeven aan de RHC's in Flevoland, Limburg en het NA. Hieronder lichten wij deze drie iets verder uit. In de toelichting op hun rapportcijfer geven de respondenten aan wat er volgens hen vooral aan schort bij het eigen RHC/NA:

- *Flevoland*: er is ontevredenheid over de taakuitvoering door het RHC (dit doordat het archiefbeheer ondersneeuwt en een achterstand oploopt door de gecombineerde taakstelling van archief, museum, Depot voor Bodemvondsten en het Studiecentrum). Vakinhoudelijke samenwerking loopt goed, maar daarnaast zijn er veel directiewisselingen geweest wat niet bevorderlijk werkt. Tenslotte wordt opgemerkt dat niet alle gemeenten constructief meewerken, wat de samenwerking hindert.

- *Limburg*: er is te weinig deelname binnen de Gemeenschappelijke Regeling, waardoor slagvaardigheid en efficiëntie te wensen overlaat. Bij diverse overheidsorganisaties is de kennis t.a.v. de veelzijdigheid van RHC's nog zwak, waardoor de meerwaarde niet altijd (goed) wordt herkend. De organisatie gaat in de toekomst (o.a. door personeelwisselingen) vernieuwen en er zal dan worden gebouwd aan nieuwe dienstverlening voor e-archivering en duurzaamheid. De prijs- / prestatieverhouding voor de traditionele dienstverlening is uit balans. Het RHC is vooral intern gericht en mag meer gesprekspartner en adviseur zijn op het gebied van digitale archiefinnovatie.
- *Zuid-Holland*: tussen de partners en het NA moet de samenwerking zich nog verder ontwikkelen. Respondenten hadden, zeker in het begin, niet het gevoel dat er echt 'samen'gewerkt werd. Het voornemen is om vanaf dit moment (augustus 2015) goede afspraken te maken m.b.t. de inhoud van de gezamenlijke toekomst.

Bijlage 1 **Leden begeleidingscommissie en focusgroep**

Leden van de begeleidingscommissie

- Mevrouw Evelien Alkema (IPO)
- De heer Paul Breevaart (ministerie van OCW, voorzitter begeleidingscommissie)
- De heer Jamil Jawad (VNG)
- Mevrouw Caroline Willers (Nationaal Archief)

Leden van de focusgroep

- De heer Robert te Beest, wethouder gemeente Velsen
- Mevrouw Hermineke van Bockxmeer, Directeur Media en Creatieve Industrie van het ministerie van OCW
- De heer Peter Diebels, Provinciearchivaris en interbestuurlijk toezichthouder Provincie Zuid-Holland
- De heer Jaap Ladders, lid van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland
- De heer Han Polman, Commissaris van de Koning Provincie Zeeland

